

HV febr. 2021: Efterfølgende tekst er højmessevejledningen i Ritualbogen fra 1992. Den er udarbejdet af de danske biskopper i efteråret 1992 og trykt i Ritualbogen fra 1992. Mens højmesseordningen som sådan er autoriseret som en del af Den Danske Alterbog 1992 er højmessevejledningen ikke autoriseret og har ikke nogen formel status.

Højmessevejledning

1. Højmassen, som er sognets faste hovedgudstjeneste, finder normalt sted om formiddagen på alle almindelige søndage, samt på helligdagene: Juledag, Anden juledag (Sankt Stefans dag), Nytårsdag, Skærtorsdag, Langfredag, Påskedag, Anden påskedag, Bededag, Kristi himmelfarts dag, Pinsedag og Anden pinsedag.

Når der i en kirke på en søn- eller helligdag kun holdes én gudstjeneste, er denne uanset tidspunktet for dens afholdelse at betragte som sognets faste gudstjeneste.

På nogle af kirkeårets søn- og helligdage, for eksempel én gang om måneden, kan den faste gudstjeneste gennemføres efter ordningen for børnegudstjeneste.

2. Højmassen kan inddeles i fire hoveddele: INDLEDNING (I), ORDET (II), NADVER (III) og AFSLUTNING (IV).

I. Efter sammenringning indledes gudstjenesten med musik, bøn og lovsang.

II. Herefter følger ORDET bestående af tre bibelske læsninger, trosbekendelse, prædiken og kirkebøn. Imellem læsningerne, samt før og efter prædikenen synges salmer.

III. NADVEREN indledes med en nadverbøn, der efterfølges af Fader-
vor og indstiftelsesordene. Derefter uddeles brødet og vinen.

IV. Velsignelse, salme, bøn og musik afslutter gudstjenesten.

DÅB finder i almindelighed sted i kirken under en gudstjeneste. Dåb under en højmesse kan finde sted på trosbekendelsens plads, i tilknytning til første læsning, efter salmen efter prædikenen eller efter nadveren. Når der er dåb, kan trosbekendelsen som selvstændigt led af gudstjenesten bortfalde.

SKRIFTEMÅL kan holdes forud for gudstjenesten imellem anden og tredje ringning eller indgå som et led i gudstjenesten.

3. Der ringes til gudstjeneste tre gange, normalt med en halv times mellemrum (eller efter stedets skik). Hver ringning udføres med mindst 100 enkeltslag og ikke over tre minutter. Har kirken flere klokker, ringes der

ved sidste ringning med flere klokker. Sammenringningen slutter med tre gange tre bedeslag, der slås på kirkens største klokke og slutter på det tidspunkt, der er fastsat for gudstjenestens begyndelse.

Juleaften, Juledag, Påskedag, Kristi himmelfarts dag samt Pinsedag kimes der imellem de tre ringninger. Aftenen inden Påskedag, Kristi himmelfarts dag og Pinsedag kimes der den sidste time inden aftenringningen. På søndagene i tiden mellem påske og pinse kimes der efter stedets skik. Aftenen før Bededag ringes kirkens største klokke almindeligvis i en time fra kl. 18.

Hver morgen og aften ringes freds- og bedeklokken. Ringningen udføres med mindst 100 enkeltslag og ikke over tre minutter, og den slutter med tre gange tre bedeslag, der slås på kirkens største klokke.

Derudover bør gamle lokale ringeskikke respekteres.

4. Alteret bør være dækket med en dug. Der skal være to alterlys, som er tændt under hele gudstjenesten. (Langfredag tændes lysene ikke, undtagen hvis der holdes nadver).

På alteret skal være bibel, alterbog, ritualbog og salmebog. Alle lys skal være »levende lys«.

Ved gudstjeneste med nadver sættes kalk og disk på alterbordet, samt æske med brød og kande (eller karaffel) med vin. Kalk og disk dækkes af hvide linnedstykker. Under salmen forud for nadveren gøres brød og vin rede.

5. Til indgang (præludium) og udgang (postludium) spilles normalt orgelmusik. I tilknytning til orgelmusikken eller i stedet for kan synges kormusik. Musikken vælges under hensyntagen til pågældende dags karakter og plads i kirkeåret. Under indgangen og udgangen kan der være procession, for eksempel i forbindelse med dåb eller konfirmation.

Korsang, vekselsalmer eller anden kirkemusik kan fremføres i højmesen, for eksempel efter en læsning, efter prædikenen eller under altergangen. Dette skal ske under hensyntagen til gudstjenestens og dagens karakter.

Som optakt til evangelielæsningen (eller på anden måde i tilknytning til evangelielæsningen eller trosbekendelsen) kan synges et halleluja.

6. Ud over salmer, der er knyttet til dåben og nadveren, synges i højmesen fem salmer. Salmerne vælges af præsten under hensyntagen til gudstjenestens karakter og pågældende dags plads i kirkeåret.

Andre salmebøger og salmebogstillæg end de autoriserede kan benyttes med menighedsrådets og biskoppens samtykke.

Indgangssalmen angiver dagens kirkeårspræg eller kan være en lovsang.

Salmen mellem læsningerne kan slutte sig til den forudgående eller efterfølgende læsning. Salmen kan eventuelt være en bibelsk vekselsalme.

Salmen før prædikenen leder op til den efterfølgende prædiken eller kan slutte sig til den forudgående læsning eller dåb.

Salmen efter prædikenen kan være en salme, der slutter sig til prædikenen. Kirkebønnen bedes før eller efter denne salme. Hvis kirkebønnen bedes før salmen, får salmen samtidigt til opgave at lede over til den efterfølgende nadver. Hvis kirkebønnen bedes efter »salmen efter prædikenen«, synges derefter en salme som forberedelse til nadveren.

Udgangssalmen kan være en takkesalme, eller en salme der på anden måde sammenfatter dagens gudstjeneste.

7. De bibelske læsninger til de enkelte dage i kirkeåret læses fra alterbogen. Der læses normalt tre læsninger: Første læsning er fra Det gamle Testamente (lektie), anden læsning er en epistel eller lektie fra Det nye Testamente, og sidste læsning er dagens evangelium.

I de kirkeår, hvis hovedpart falder på ulige årstal, læses teksterne fra første række. Og i de kirkeår, hvis hovedpart falder på lige årstal, læses teksterne fra anden række.

I de år, hvor anden tekstrække anvendes, kan evangeliet fra første tekstrække læses som anden læsning på følgende dage: Første søndag i advent, Juledag, Julesøndag, Helligtrekongers søndag, Fastelavns søndag, Mariæ bebudelses dag, Palmesøndag og Alle helgens dag. I dette tilfælde udelades enten læsningen fra Det gamle Testamente eller læsningen fra Det nye Testamente (epistel/lektie). Den tekst, der bør foretrækkes som første læsning, er markeret med en stjerne.

Ved morgengudstjenester og andre tilsvarende faste gudstjenester, samt ved gudstjenester med dåb, kan læsningen fra Det gamle Testamente eller læsningen fra Det nye Testamente (epistel/lektie) udelades, således at der kun er to læsninger. Hvor det er vedtaget, kan samme ordning anvendes ved alle faste gudstjenester. Den tekst, der bør foretrækkes som første læsning, er markeret med en stjerne. Anden læsning er dagens evangelium.

Såfremt den tidligere højmesseordning med to evangelielæsninger anvendes, udelades enten læsningen fra Det gamle Testamente eller læsningen fra Det nye Testamente (epistel/lektie). Den tekst, der bør foretrækkes som første læsning, er markeret med en stjerne. Som anden læsning læses evangeliet fra den tekstrække, hvorover der ikke prædikes.

8. Gudstjenesten ledes af præsten. Den udføres i samarbejde med de personer, der har særlige opgaver under gudstjenesten. Organisten er ansvarlig for musikkens udførelse. Musikken udføres på pibeorgel eller andre akustiske instrumenter.

9. Præsten er under gudstjenesten iført forordnede præsteklæder og er under altertjenesten normalt iført messeklæder.

Hvor man anvender forskellige messehageler i liturgiske farver veks-lende med kirkeåret, kan farverne anvendes således:

Hvid (eller gul) i juletiden og påsketiden, samt Mariæ bebudelses dag og eventuelt 1. søndag i advent, Skærtorsdag, Trinitatis søndag og Alle helgens dag.

Rød til Sankt Stefans dag, pinse og eventuelt Alle helgens dag.

Grøn i helligtrekongertiden og trinitatistiden, samt eventuelt septuagesimatiden.

Violet i adventstiden og fastetiden, samt eventuelt septuagesimatiden.

Som hovedregel gælder, at præsten under tjenesten ved alteret står vendt mod dette under bønnerne og salmerne, og vendt mod menigheden under læsningerne og tiltale. Når præsten vender sig mod menigheden, sker det højre om; og når præsten atter vender sig mod alteret, sker det venstre om.

Hvis forholdene i kirken gør det muligt, kan præsten stå bag ved alteret og også være vendt mod menigheden under bønnerne og salmerne.

10. De bibelske læsninger læses normalt af præsten; men læsningen fra Det gamle Testamente og læsningen fra Det nye Testamente (epistel/lektie) kan læses af kirkesanger, kordegn eller et andet medlem af menigheden, såfremt menighedsrådet kan tilslutte sig præstens ønske herom. I givet fald foregår læsningen fra korbue eller et andet egnet sted i kirken, og præsten kan under denne del af gudstjenesten tage plads et andet sted i koret end ved alteret.

Kirkebønnen bedes af præsten, enten fra prædikestolen i umiddelbar tilknytning til prædikenen, eller fra alteret adskilt fra prædikenen ved et korvers, et orgelmellemspil eller en salme. Kirkebønnen kan i stedet, såfremt menighedsrådet kan tilslutte sig præstens ønske herom, bedes af kirkesanger, kordegn eller et andet medlem af menigheden fra korbue eller et andet egnet sted i kirken.

11. Når præsten selv modtager nadveren, uddeler præsten først brødet til de øvrige nadvergæster, og derefter til sig selv med de sædvanlige ord; på samme måde med vinen.

Ved uddelingen af brød og vin kan den præst, som leder nadvergudstjenesten, få hjælp af en anden præst. Under forudsætning af menighedsrådets samtykke kan lægmand medvirke ved uddeling af brød under nadveren.

Uddelingen kan ske som »kontinuerlig« altergang, hvor den enkelte nadvergæst rejser sig lige efter modtagelsen af brød og vin.

Før nadveren vasker præsten hænder. Efter nadveren bør præsten inden slutningskollekten ordne alteret.

12. Ved ændringer i den liturgi, der hidtil har været anvendt i menigheden, skal præsten (præsterne) have menighedsrådets samtykke på følgende punkter:

- Anvendelse af anden autoriseret indgangsbøn og udgangsbøn (jfr. højmesseordningens pkt. 2 og 22).
- Periodevis anvendelse af syndsbeholdelse og absolution i gudstjenestens indledning (jfr. ritual for skriftemål).
- Anvendelse af Kyrie og Gloria i gudstjenestens indledning (jfr. højmesseordningens note 1), herunder eventuelt udeladelse af indgangsbøn og udgangsbøn.
- Lægmands medvirken ved læsning fra Det gamle Testamente og læsning fra Det nye Testamente (epistel eller lektie).
- Udeladelse af én af læsningerne (reduktion til to læsninger, jfr. højmesseordningens note 2).
- Døbets plads i højmissen.
- Lægmands medvirken ved kirkebønnen.
- Anvendelse af anden autoriseret nadverbøn (jfr. højmesseordningens pkt. 15).
- Lægmands medvirken ved uddeling af brød under nadveren.
- Anvendelse ved faste gudstjenester af ordningen for børnegudstjeneste på højmessens plads.

13. Præsten skal have menighedsrådets og biskoppens samtykke til, at der ved de faste gudstjenester foretages mindre ændringer af den autoriserede liturgi (anvendelse af ikke-autoriserede tekster, herunder tekster fra alterbogstillægget).